

Asia: VN/21868/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan näkemykset esityksen tavoitteista ja vaikutuksista

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Hallituksen esitykset laeiksi alueellisen opintolainahyvityksen kokeilusta ja tuloverolain 92 §:n väliaikaisesta muuttamisesta vastaavat tunnistettuun haasteeseen ja on erittäin tarpeellinen. Pohjois-Pohjanmaan liitto pitää esityksen tavoitteeksi asetettua harvaan asuttujen alueiden työvoiman saatavuuden ja elinvoimaisuuden kehittymisen edistämistä hyvänä.

Pohjois-Pohjanmaalla on pulaa osaavasta työvoimasta. Pohjois-Pohjanmaalta mukana kokeilussa on 6 kuntaa. Näissä kunnissa on ollut vaikea saada korkea-asteen tutkinnon ja useiden erityisalojen tutkinnon suorittaneita työntekijöitä. Tilanne on alkanut kärjistyä viimeisen kolmen vuoden aikana, missä korona on ollut muutosta ajavana tekijänä. Useimmissa Pohjois-Pohjanmaan kokeiluun osallistuvista kunnista on kohtuullisen korkea työttömyys, samanaikaisesti avoimia työpaikkoja on syntynyt hallintoon, teollisuuteen ja palveluihin. Tämä kokeilu voi helpottaa kohtaanto-ongelmaa ja lisätä elinvoimaa kokeilukunnissa, mutta se ei tule täysin poistamaan kuntien työvoimapulaa. Toimenpiteet asian edistämiseksi ovat tarpeellisia

2. Lausunnonantajan näkemykset lakiehdotuksista ja säännöskohtaisista perusteluista

Pohjois-Pohjanmaan liiton mielestä lakiehdotukset ja säännöskohtaiset perustelut ovat asianmukaiset, lakiehdotuksen valmistelu on ollut monia näkökulmia huomioivaa ja tausta-aineistoa on käytetty kattavasti hyväksi. Norjan opintolainahyvitysmallin kokemusten hyödyntäminen on ollut lakiehdotuksen pohjana, mikä on ollut järkevää samanlaisten olosuhteiden vuoksi. Norjan lähtökohdat kuitenkin meidän vastaavista siinä määrin, että tuloksia ei voi täysin siirtää Suomeen.

Lakiehdotuksessa kokeilun ajaksi esitetään 3 vuotta. Tilastollisesti merkittäviä ja pysyviä vaikutuksia voi olla vaikea saada ja osoittaa näin lyhyessä ajassa. Tämän vuoksi kokeilun ajallista kestoja olisi perusteltua pidentää. Lakiehdotus ei säännöskohtaisissa perusteluissa huomio eri ammattialojen työllistymisen mahdollisuuksia, opintolainan määrää eikä opintolainan lyhentämisen mahdollisuuksia.

3. Lausunnonantajan yleiskommentit esityksestä

Oleellista on selvittää alueellisen opintolainahyvityksen merkitys ja vaikuttavuus työvoiman saatavuuteen ja liikkuvuuteen haastaviksi tunnistetuilla harvaan asutuilla alueilla.

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkökulmasta hallituksen esitys opintolainahyvityksen kokeilusta sekä tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta on perusteltu ja tarjoaa mahdollisuuden avoimien työpaikkojen täyttämiseen. Lain hyväksymisen jälkeen on aloitettava seurantatutkimus, jossa selvitetään kokeilun laadulliset ja määrälliset vaikutukset. Tutkimuksellinen näyttö kokeilun jälkeen osoittaa onko toimenpiteet olleet riittäviä vai täytyykö keinoja harvaan asuttujen ja keskusten ulkopuolisten alueiden työvoiman saatavuuden parantamiseksi monipuolistaa ja lisätä.

Harju Pauli

Väisänen Mikko
Pohjois-Pohjanmaan liitto